

”

FUAT SEZGIN'İN İZİNDE

*“İnsanlar bilmemenin
kurbanı oluyorlar.”*

”

"Amacım, İslam topluluğuna mensup insanlara İslam bilimlerinin gerçeğini tanıtmak, benlik duygularını olumsuz etkileyen yanlış yargılardan onları kurtarmak ve ferdin yaratıcılığına olan inancı onlara kazandırmaktır."

PROF. DR. FUAT SEZGİN

FUAT SEZGİN'İN İZİNDE PROJESİ

Proje ile öncelikle bilim, teknoloji ve kültür tarihimizin küllenen mirasını müdafaa eden Fuat Sezgin'in ilkökul, ortaokul ve ortaöğretim kademesindeki öğrencilerimize tanıtılması, onların bilim, tarih, teknoloji ve kültürle ilgilenmesine teşvik edilmesi amaçlanmaktadır. Ardından onların sorumluluk, kendini tanıma, kendine güven, tasarım ve estetik değer gibi duyguların kazanması, kritik düşünme, problem çözme ve bu amaçlara yönelik olarak kurumsal ve kolektif çalışılması gerektiğini öğrenme gibi akademik ve kişisel becerilerinin geliştirilmesi hedefleniyor. Bunun yanında bireylerin araştırma becerilerinin geliştirilmesine imkân sağlanması ile kültürel miras ilişkisini kavramaları bekleniyor.

Proje Yürütücü Kurum : Gümüşhacıköy Şehit Sercan Koç Çok Programlı Anadolu Lisesi

Proje Yürütücüsü : Fatih KAÇMAZ Türk Dili Edebiyatı

Grafik Tasarım : Bünyamin TANIR (Bilişim Teknolojileri Öğretmeni), Fatih KAÇMAZ

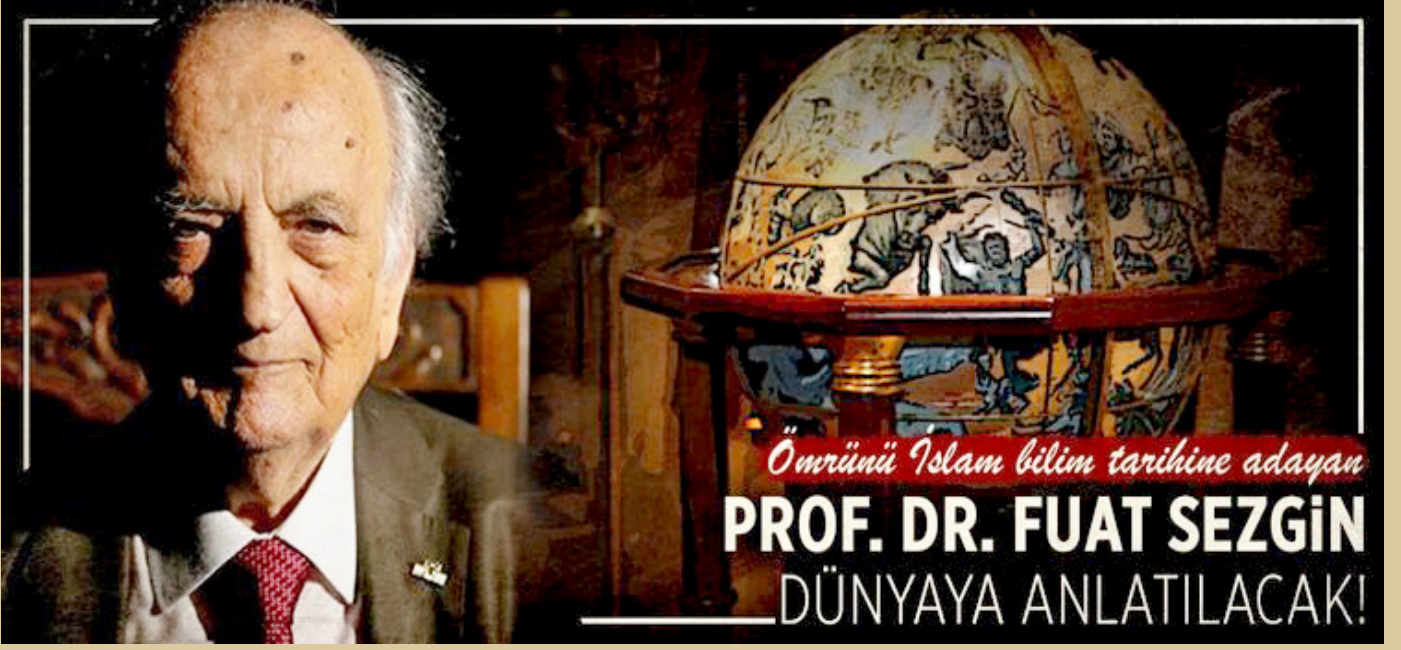
Okul İletişim : Hacıyahya Mah. Gümüş Cad. No:92/1 Gümüşhacıköy/AMASYA

Telefon- Mail- Web : 0358 717 21 91 -- 270635@meb. k12.tr -- <http://gumushacikikoycpl.meb.k12.tr>

Proje Konusu : Kültür -Sanat

Proje Süresi : 10 Şubat 2020 --- 10 Mayıs 2020 (3 Ay)

ÖNSÖZ

Fuat Sezgin, İslam medeniyet tarihine önemli katkılar yapmış çağdaş Türk düşünürlerinden birisidir. O, İslam bilim tarihi üzerine yapmış olduğu araştırmalar ile bilim tarihinde yeni bir çığır açmıştır. Ona göre, insanlık tarihinin gelişim düzeyi Batı medeniyetinin gelişim düzeyi ile tekdüze bir perspektiften değerlendirilmiştir. Bu durum, gerek doğu dünyasında gerekse Batı dünyasında yanlış bir İslam medeniyeti algısına sebep olmuştur. Böylece insanlık tarihine katkısı yok denecek kadar az olan ve Batı medeniyeti karşısında yetersiz bir konuma indirgenen İslam medeniyeti anlayışı ortaya çıkmıştır. Oysa İslam medeniyet tarihi, insanlık tarihinin en önemli dönüm noktalarından birisidir. Çünkü İslam medeniyetinde gelişen bilim ve teknoloji hem İslam coğrafyasında hem de dünya coğrafyasında insanlık için yeni yaklaşımların oluşumuna imkân sağlamıştır. İslam bilim ve teknoloji tarihindeki faaliyetler insanlığın günümüz bilim ve teknolojisine ulaşmasında önemli katkılar sağlamıştır. Bu sebeptir ki, insanlığın en önemli bilgi türlerinden birisi olan bilim, sadece tek bir ulus ve uygarlığın ürünü değildir. İran, Hint, Çin, Mısır, Arap, Yunan ve Türk gibi birçok ulus ve uygarlığın ortak ürünüdür. Bununla birlikte İslam medeniyeti üzerine hümanist oryantalistlerin yapmış olduğu çalışmalar hem yetersiz kalmış hem de ideolojik sebeplerden dikkate alınmamıştır. Bu nedenle bilimlerin tarihinin yazımında İslam medeniyetinin katkısı yeter düzeyde ortaya koyulmamıştır. Dolayısıyla Sezgin, İslam bilim ve teknoloji tarihi üzerine düşünceleriyle ezberlenmiş doğmaların ötesine geçen, üstü örtük gerçeklerin ortaya çıkarılmasına önemli katkılar sağlayan ve bilim tarihine yeni bir perspektif kazandıran öncü bir bilim insanıdır.

On dört asırlık geçmişe sahip İslâm âleminin bilim dünyasına desteğini gün yüzüne çıkaran yitik asrın kâşifi Prof. Dr. Fuat Sezgin bizlere kıymetli bir miras bırakmıştır. Bu mirasa sahip çıkmak ve Sezgin'in gösterdiği yoldan devam etme görevi genç bilim insanları için bir görevdir. Bu sorumluluğu yerine getirmek ve nitelikli bilim insanı olmak için de Fuat Sezgin'in düşünce dünyasındaki bilim insanı profiline bilmek ve anlamak gereklidir. Onun ilim hayatı ve sözleri bizlere bilim insanı olmanın en güzel örneğini sunmuştur.

Şimdi bizlere düşen onun mirasına en güzel şekilde sahip çıkmak ve başladığı ilim yolculuğuna onun gibi devam etmektir. Bu yolculuk için gerekli olan hususlar da onun disiplinel yaşamındadır. Hedefimiz Prof. Dr. Fuat Sezgin'in bilim insanının da olmasını istediği hususları onun fiillerinde ve düşünce dünyasından anlamaya çalışmaktır. Bilim insanı olmak için gerekli hususlar ortaya koymak için Sezgin'in hayatına ve düşünce dünyasına bakacağız. Bunun için öncelikle onun hayatından kısaca bahsedeceğiz. Sonrada yine hayatından ve sözlerinden çıkardığımız kaideleri bilim insanı profilini ortaya koymaya çalışacağız.

PROF. DR. FUAT SEZGİN'İN HAYATI

"İslam dünyası, geç antik dönem ile Avrupa yakın çağı arasındaki devirde, gelişime en müsait ve etkisi en güçlü kültür sahasıdır ve de eski dünya ile oluşmaya namzet Avrupa arasındaki yegâne gerçek bağıdır."

Fuat Sezgin 24 Ekim 1924 tarihinde Bitlis'te doğdu. Babası âlimdi. İlkokulu Doğubayazıt'ta, ortaokul ve liseyi Erzurum'da okudu. Üniversite eğitimi için 1943 Yılında İstanbul'a gitti. Sezgin, İstanbul'a ilk gittiğinde matematik okuyup mühendis olmak istediğini, fakat bir yakının yönlendirmesiyle Alman şarkiyatçı Hellmut Ritter' le tanışıp ondan çok etkilenerek ilgisini şarkiyata yönlendirdiğini ifade etmiştir. Hellmut Ritter'den dersler almış, Onun yanında Mecaz al-Kur'an adlı doktora tezini yapmıştır. O dönemde hazırladığı Buhari'nin Kaynakları doçentlik tezi çalışması alanında bir ilk olma özelliği taşımaktadır. Çünkü Fuat Sezgin bu çalışmada hadis nakillerinin yazılı kaynaklara dayandığını savunmuştur.

1944 Yılında "GAS" olarak kısaltılan "İslâm Bilimler Tarihi" adlı eşsiz eserine çalışmaya başlamıştır. 1960 askeri darbe sonucu üniversiteden uzaklaştırılır. Bunun üzerine Almanya'ya gider ve oraya yerleşir. Burada Ursula hanım ile evlenir. 1967 yılında "İslâm Bilim Tarihi"nin ilk cildini yayınlamış. 60 kusur yıl üzerinde çalıştığı bu eser toplam da 17 cilt olarak yayınlamıştır.

Fuat Sezgin, İslâmî ilimler tarihine yönelik araştırmalar yapan bir enstitü kurmaya karar vermiş. Uzun uğraşlar sonunda 1981'de Kuveyt Devleti'nin desteğiyle enstitünün sermayesini sağlayacak vakfı kurmayı başarmıştır. İkinci bir zahmetli teşebbüsle 1982 yılında Johann Wolfgang Goethe Üniversitesi bünyesinde "Arap-İslâm Bilimleri Tarihi Enstitüsü" adlı enstitüyü kurmuştur. 2000 Yılında geçmiş kaynaklardan elde edilen bilgiler üzerine 800 kadar alet yaptırmıştır. Bu 800 parça aletin yapımında kullanılan kaynaklardan bahseden ve İslâm medeniyetindeki bilimsel gelişimin özetini sunan "İslâm'da Bilim ve Teknik" adlı beş ciltlik eseri kaleme almış ve bu eser İngilizce, Fransızca ve Türkçeye tercüme edilmiştir.

İstanbul, Gülhane Parkı'ndaki eski Topkapı Sarayı Has Ahırlar binalarında, 26 Mayıs 2008'de İslâm Bilim ve Teknoloji Tarihi Müzesini açmıştır. 2013 Yılında Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi bünyesinde yine Gülhane Park içerisinde kurulan Prof. Dr. Fuat Sezgin İslâm Bilim Tarihi Enstitüsü ile hayata geçirilmiştir. 30 Haziran 2018 tarihinde vefat eden Sezgin, İslâm Bilim ve Teknoloji Tarihi Müzesi'nin önünde kendi için ayrılan kısma defnedilmiştir.

Böylesine dopdolu bir hayatın mirası da çok kıymetlidir. Tüm bu çalışmalar için çok büyük bir özveri ile hareket eden Sezgin, 60 ülkeden dört yüz bin eser bulup değerlendirmiş, bunlarla ilgili etütleri bir araya toplamış, bin küsur el yazma eseri ciltlemiş ve bin kusur kitap neşretmiştir. Biz özet olarak yazmaya çalıştığımız hayatını devasa faaliyetlerle donatıp kendisine hayran bıraktıran Sezgin, 94 yıllık hayatının her yönüyle ve her anıyla örneklik teşkil etmektedir. Bu muhteşem hayat kadar olmasa da faydalı bir ömür için onun çalışma ve gayretlerini hayata geçirmek gereklidir. Genç bilim insanlarına düşen görevde onu örnek almaktır.

PROF. DR. FUAT SEZGİN'İN DÜŞÜNCE DÜNYASINDA BİLİM İNSANININ ÖZELLİKLERİ

SAHİP OLDUĞU MİRASIN GÜÇÜYLE GELECEĞİNİ İNŞA ETME CESARETİ GÖSTERMELİDİR

Sezgin ömrünü İslâm mirasının varlığını ispat etmek amacıyla geçirmiştir. Eserleri ve kurduğu müzeler ile bunları gözler önüne sermiştir. Ama her şeyin aslında bitmediğini ve yeni başladığını kendisi bizzat belirtmektedir. Tüm bu çalışmaları gelecekte kendinin ve geçmişinin farkında olan muhayyel bir nesil için hazırladığını belirtmektedir. Muhayyel nesli de: “ Ben 50 yıl önce hali hazırda yaşayan Müslümanlarla bir yere varılamayacağına karar verdim ve ben ilerde muhayyel: para, makam ve mal düşkünü olmayan; batı ile hesaplaşma sorunu olan, çalışma sorunu olmayan Müslüman bir nesil için malzeme hazırlamaya karar verdim ve gizlendim.” sözleriyle tarif etmektedir. Bu sözlerle gelecek nesilden ne kadar çok beklentisi olduğunu öğrenmekteyiz. Yazılarında ve konuşmalarında gelecek ilim insanlarından bahsetmekte ve onların Müslüman dünyasını içinde bulunduğu durumdan çıkaracak kişiler olarak gördüğünü belirtmektedir.

Başka bir yazısında aynı duygu ve düşünceyi şöyle aktarmaktadır:”... Bu medeniyete mensup olanlara ve mazilerine uygun olarak gelecekte yer elde etmek isteyenlere düşen görev, çeşitli aşamalarda oluşan donuklaşmanın gerçek sebeplerine ulaşmaları, devralınan müesseselerin olgusal tahlilini yapmaları, taklide kaçmadan dopdolu beşerî kültürden doğru olanı almaya cesaret etmeleridir. Bu, kendi kendine olmayacak çok zor bir iştir, sadece gerçek aydına ve yüksek seviyeli ilim adamlarına bağımlıdır. İslâm toplumunun bu tür aydın ve ilim adamlarının oluşmasını düşünmesi için büyük eksikliğini görme vakti gelmiştir. Bundan sonra, topluma karşı yüce, asil hedefinin gerçekleştirilebilmesi için çağdaş Müslüman aydınının görevi başlamaktadır. Bu sorumlu aydınının, alışılan durum haline gelen maddiyat, bencillik, rehavet durumlarına karşı kendini feda etmesi gerekir. Derin, geniş ilmi kalkınmayı hazırlaması için gerçek zarurî zühdden nasibini unutmamalıdır.” ‘Bu yazıda geçen özellikler onun hayatı olmuş, yaşantısının ayrılmaz bir parçası olmuştur. Sözleri ve hareketleri asla birbirine zıt olmamış ne söylediye yaşantısını o süslemiştir. Geçmişin zenginliğini güç bilerek hareket etmiş, bunun bilincinde bilim insanları yetişmesini ve geleceği en güzel şekilde inşa etmelerini arzu etmiştir.

Öz benliğimize dönme konusunda sefein yaptıklarını bilerek ve örnek alarak bunları geleceğe aktarmamızı vurgulamıştır. Bunlar birbirlerini tamamlayarak bir bütün oluşturacağını bununda bizdeki donuklaşmayı yok edeceğini belirtmiştir.

PROF. DR. FUAT SEZGİN'İN DÜŞÜNCE DÜNYASINDA BİLİM İNSANININ ÖZELLİKLERİ

AŞAĞILIK DUYGUSUNDAN KURTULARAK YARATICILIK KİMLİĞİNE DÖNMELİDİR.

Sezgin aşağılık kompleksinden kurtulma noktasında ısrarla durmuştur. İslâm dünyası olarak ileriye emin adımlar atmak istiyorsak, öz güvenimizi tazeleyerek mutlaka Batı karşısında ezilmişlik duygusundan kurtulmamız gerektiğini bildirmektedir. Bunun nasıl olacağını da şu sözleriyle belirtmektedir: “ Bugün biz 21.yüzyılın başında bütün insanlığın geliştirdiği bilimler manzumesinde maalesef Müslümanların 800 yıllık yaratıcılık merhalesinin bilimler tarihindeki yerini bulamıyoruz. İşte Almanya’ da bilimler tarihi profesörü olma sorumluluğumu üzerime aldığım günden itibaren bende bir hasret, bir yanılğı hissi olarak bu sorumluluk duygusu gelişti. “Bunu nasıl değiştirebiliriz? ” ona gayret ediyorum. Müslümanlarım yaratıcılık hallerini göstermeye çalıştığımda içimden bir ses mübalağadan kaçınmamı telkin ediyor ve zannederim belki bazı yerlerde etmiş olabilirim tabii ki bilerek değil. Benim bütün yaratılışıma “insanlığın müşterek mirası” fikri kaplamış vaziyette.” BU sözler Sezgin’in yaptığı tüm çalışmaların perde arkasında kendi kendimizi tanıma ve tekrar bir canlılık emaresi gösterme fikrinin olduğu açık bir şekilde görülmektedir.

Sezgin, özellikle Türk milletinin bunu göstermesi gerektiği ve İslâm dünyasının da buna böyle baktığını belirtmektedir. Yaratıcılığımızı kaybettiğimizi ve bunu tekrar kazanmamız konusunda da ferdin tek başına bunu yapamayacağını, fikir insanlarının yol göstericiliğinde gerçekleşebileceğini belirtmiştir. Aşağılanmış hissiyattan arınmak için yaratıcı olmanın yolunun bilgisizlikten kurtulmak olduğunu vurgulamıştır. Bu bilgisizlikte hiç şüphesiz bilimler tarihindeki konumumuzu, uzun bir zaman söz sahibi olduğumuz bilim dünyasındaki yerimizi bilmekle ortadan kalkacaktır.

PROF. DR. FUAT SEZGİN'İN DÜŞÜNCE DÜNYASINDA BİLİM İNSANININ ÖZELLİKLERİ

BİLİMLER TARİHİNDEKİ KONUMUZUN FARKINDA OLMALIDIR.

Bilim merhaleler halinde devam ettiğini düşünürsek bu merhalelerin oluşmasında farklı milletlerin katkısı olmuştur. Oysa ki köklü bir geçmişe sahip olan İslâm dünyasının bilime katkısından hiç söz edilmemektedir. Sezgin bu merhalelerde bizim de yerimizin olduğunu ısrarla belirtmiş hatta İslâm bilginlerinin bilime çok büyük katkılarının olduğunu çalışmalarıyla kanıtlamıştır. Bu düşünce için Sezgin ömrünü vermiştir. Attığı her türlü adımla da bunu ispatlamıştır. Eserleri, oluşturduğu kütüphanesi ve gün yüzüne çıkan bilgilerden hareketle oluşturduğu müze de bu katkının varlığının delillerindedir. Sezgin bir hatırasında Frankfurt'taki müzeyi gezen bir profesörün şu sözlerini aktarmaktadır: “ Bilimler tarihi insanlığın ortak malı düşünceniz müthiş bir düşünce! Bu fikri müzenin dört köşesinde sergilemekle insanlık tarihinde yeni bir merhale açacaksınız. ” İşte bu sözler gelecek bilim insanına kendi varlığını anlatmaktadır. Bilim dünyasındaki varlığını, konumunu ve bir zamanlar neleri başardığı göstermekte ve tekrar bilim dünyasındaki konumunu elde edebileceğini belirtmektedir. Bunun için İstanbul’ da müze kurmayı çok istediğini belirtmektedir. Müze vesilesi ile Türk milletinin benlik duygularını kazanmalarını istemiştir.

Bizlerde bu şuurla İslâm dünyası olarak tembelliğimizi üzerimizden atmalı, Fuat Sezgin gibi âlimlerimizin bizlere bıraktığı mukaddesata sahip çıkmalıyız. Bu bizim Sezgin ve onun çabaları ile tekrar gün yüzüne çıkarıldığı ecdadımıza karşı sorumluluğumuzdur. Kendimizin farkında olmamızla geleceğe emin ve nitelikli adımlar atabiliriz.

PROF. DR. FUAT SEZGİN'İN DÜŞÜNCE DÜNYASINDA BİLİM İNSANININ ÖZELLİKLERİ

"Müslümanlar, kendilerinden evvelki bilimlerini geliştirdiler bu birincisi. İkincisi, yeni bilimler kurdular, bugün Avrupa'da gelişmiş olan yeni bilimlerin kısmen temellerini attılar."

ÂDİL TENKİT PRENSİBİNİ VE TEKÂMÜL KANUNU TEKRAR İŞLERLİK KAZANDIRILMALIDIR.

Burada öncelikle adil tenkit prensibiyle ve tekâmül kanunu ile anlatılmak istenileni Sezgin'in düşünce dünyasına bakarak öğrenelim. Tekâmül kanununu şöyle ifade etmektedir: "İki günü birbirine denk olan ziyandır." şeklinde bir hadis vardır. Bu anlayış tekâmül kanunudur işte. Bu anlayışı öngören dinle başlayan bir medeniyet takip edilmesi gereken yolu zaten döşüyor. İbn Rüşd diyor ki: "Biz bugün birçok şeyi bilemiyoruz ama bu demek değildir ki böyle kalacak. Gelecekte yeni imkânlar ortaya çıkacak ve bizim çözemediğimiz problemler çözüme kavuşacaktır." Bu sözlerle tekâmül kanununu bizlere açıklamaktadır. Kendisinin hayatında da bu hep kanuna riayet ettiğini görülmektedir.

Bilim tarihi çalışırken başlarda ulaştığı bilgilerin sonraki öğrendikleri yanında çok az kaldığını belirtmesi, eserler meydana koymasından sonra ise bu bilgilerini müze ile daha da anlaşılır kılması, müze de aletleri tanıtmak için beş dille tanıtım hazırlaması tüm bunlar tekâmül kanununa riayetini örnek gösterilebilir.

Adil tenkit prensibini ise şöyle ifade etmektedir: "İslâm bilginleri herkesten hiç zorlanmadan ve kaçınmadan ilim almışlardır. Alma işleminde o kişiye karşı saygılı bir üslup kullanmışlardır. Aristoteles yüzlerce yıl "ilk üstat" olarak isimlendirilirken ve Arşimet, Galen, Apollonios gibi büyük Yunan bilginlerin isimleri saygı ifade eden sıfatlarla donatıldığında (el-fâdil gibi) teoloji yönünden hiç bir reaksiyon gösterilmediğinin hatırlatılması gerekir. Ancak bu durum, bu saygının herhangi bir kimseyi Yunan üstatlarını eleştirmekten alıkoyduğu anlamına gelmemektedir. Belirli bir eleştiri etiği içinde eleştiri her hâlükârda olmuştur. Fakat belirli bir eleştiri etiği içinde olmuştur. Eleştiri adaletsiz, ölçüsüz veya keyfi olamazdı."

İşte bu sözlerle bilgiyi gözü kapalı değil de şuurlu bir şekilde eksik ve hatalı yönlerini adil, insaflı bir tenkide tabii tutarak almamızı öğütlemektedir. Başka önemli bir husus da başladığımız çalışmalara tekâmüle ulaştırmak için sabır ve gayretle, her gün üzerine bir şeyler ekleyerek devam ettirmemiz gereğidir. Her günümüzü önceki günümüzden daha dolu ve verimli geçirdiğimiz zaman benlik duygusunu ve yaratıcılık misyonumuzu tekrar elde edeceğiz demektir. Geçmişte bilime katkımız olduğu gibi yine olması için bilimin anahtarlarını elinde tutan kişilerden adilane ilimleri almalı ve onların üzerine koyarak yola devam edilmelidir.

PROF. DR. FUAT SEZGİN'İN DÜŞÜNCE DÜNYASINDA BİLİM İNSANININ ÖZELLİKLERİ

İLME HOCAYA SAYGI DUYARAK BAŞLAMALIYIZ.

Bilim insanı ilmi aldığı kişinin dinine, ırkına veya farklı bir özelliğini takılmadan, ilmi yolculuğa devam edilmelidir. Bunun örneğini ilk Müslüman âlimlerin ilmi aldıkları farklı dinden ve milletten hocalarına verdikleri saygı dolu ifadelerinden anlamaktayız. Yine bu hususun en güzel örneğini Sezgin'in hayatında da görmekteyiz. Hocası Helmut Ritherr Alman Oryantalist olmasına rağmen onu karşı sonsuz bir saygı içinde hareket etmiş ve ondan büyük bir âlimdi sözleriyle bahsetmiştir. Onu hayran olduğunu ve her sözünü emir telakki ederek hareket ettiğini belirtmektedir. Onun “Âlim olmak için daha çok çalışmasını, Ârapçayı iyice öğrenmelisin, 3 dakika geç kaldınız bir daha bu tekrür etmemelidir” sözleri üzerine âdeta yaşantısını yeniden dizayn etmiştir. Hocasının sadece bir defa sözünü dinlemediğini şu hatırası ile anlatmaktadır:” Hocam “ Brockelmann'ın kitabına bir zeyil değil de dünyadaki bütün kitaplara bakarak yeni bir kitap yazmak istiyorum ” dedim. Bana dedi ki: “ Onu yapamazsınız. Bunu hiç kimse yapamaz. ” Ben içimden “ Hocam bunu yapacağım ” dedim ve 1967 kitabımın ilk cildi çıktı. Kitabımın üçüncü cildini ben ona ithaf ettim, Hocama. Biz her gün aynı yerde kalıyoruz. Gittim ona, hastaydı yatakta uzanıyordu. Verdim kitabı eline, baktı... baktı, gözlerinden sevinç gözyaşlarının geldiğini gördüm. Bana titrek bir sesle; “ Bunları nerden biliyorsunuz? ” dedi. Bu, benim hayatımda, kulağımda çınlayan en tatlı cümledir. Bunu unutamam. Ben “Bunları sizden öğrendim” dedim. Güldü, hayır falan demedi. Evet, bu hayatımın en mesut günlerinden biridir.

Sezgin'in hayatına baktığımızda farklı dine mensup olan bilim insanlarıyla bilgi alışverişinde bulunmuştur. Hatta onlarla dostluklar kurduğunu görmekteyiz. Bu örnek davranışın her bilim insanını tarafından hayata geçirilmesi gereklidir. Avrupalı bilim insanları ile usta-çırak ilişkisi üzerinden yapmış oldukları bilgi birikimini elde etmeliyiz. Bu konu hakkında Sezgin, gelecek bilim insanlarına Avrupalı oryantalistlerin yaptığı etütlerin sentezini yapma ve onlardan çıkarımlarda bulunma ödevini vermiştir. Bunları hızlıca özümseyip biran önce tekrardan yaratıcılık konumuna geçmeliyiz.

PROF. DR. FUAT SEZGİN'İN DÜŞÜNCE DÜNYASINDA BİLİM İNSANININ ÖZELLİKLERİ

ZAMAN AHLAKI EDİNİLMELİDİR.

Zaman konusunda çok hassas olan Sezgin bu konuda Türk insanlarını özellikle uyarmaktadır. Kendisinin zamana taksim etme konusunda ve onu en kaliteli şekilde kullanma üzerine çok çarpıcı örnekleri vardır. Bunlardan birkaç örneği ele alalım: “ İnsanlar zamanlarının çok kısa olduğunu unutuyorlar. Allah'ın kendilerine bir lütuf olarak verdiği bu zamanı faydalı olarak geçirme ve doldurma vecibesinin şuurunda değiller. İki aydır Türkiye'ye gelip gelip gidiyorum. Hafta sonlarına denk geliyor. Bana değer veren dostlarım dahi “düğünümüz vardı” diyorlar. Bunu siz bir Almandan, bir Avrupalıdan duyamazsınız. Benim nikâhımda birisi kayınpederim, biri de bilimler tarihçisi âlim bir arkadaşım geldi. Yemek yedik sonrada arkadaşım bizi Frankfurt'taki evimize götürdü. Ben bu kadar insanın zamanını alamam! Boş şeylerle uğraşıyoruz. Zamanın Allah'ın bize verdiği büyük bir nimet olduğunu unutuyoruz. Benim çalışma yılım 365 gündür. Haftam 7 gündür. Ben cumartesi, Pazar günleri bile sabah saat 07.30'da enstitüdeyim. Bilim insanlarından buna yakın çalışma isterim. Eğer böyle yapamazsak modern cumhuriyetimizi, modern ülkemizi kalkındıramayız. Zamana değer vermek çok önemlidir. Zamana hâkim olmak lazım. Bizim Türkler çok geziyorlar, özellikle politikacılarımız. “ içe kapan-sınlar” demiyorum. Dünyayla temas etsinler ama birazda masa başında oturarak okumaları lazımdır. Dışarıda gezmeleriyle edindiklerini masa başında yağurmaları lazımdır.” Başka bir yerde ise: “ Hayatımda üç randevuya yetişemediğim sıkıntılı hale çekerim.” Zaman kaybetmemek için evden getirdiği bir parça ekme ve peynirle öğle yemeğini on dakikada yemiş ve yaşının ilerlemesinden dolayı 17 saatlik çalışma temposunu 3-4 saat azalttığını belirtmiştir. Bu örnekler onun zamanı nasıl en ince ayrıntısına kadar çok verimli bir şekilde değerlendirdiğine delildir. Bilim insanının belki de en önemli kriterlerinden biri zamanın taksimatıdır. Bunu hocamızın şu hatırasından anlamayabiliriz: “ Hocam Ritterr, Kaç saat çalışıyorsun? Dedi. Ben de, i3-i4 saat, dedim. Sonra bana, Böyle bilim adamı olamazsınız, dedi. Eğer bilim adamı olmak istiyorsanız ona birkaç saat daha eklemeniz lazım. Benim hocam, Cari Brockelmann, günde 24 saat çalışırdı. Daha fazla zaman olsaydı, gün daha uzun olsaydı, daha uzun çalışırdı dedi. Ben de ondan sonra 17 saate çıkardım çalışmamı. Bu, 70 yaşıma kadar böyle devam etti.”

PROF. DR. FUAT SEZGİN'İN DÜŞÜNCE DÜNYASINDA BİLİM İNSANININ ÖZELLİKLERİ

İLMİ ASLİ KAYNAĞINDAN ALMAK İÇİN DİL ÖĞRENİLMELİDİR.

Sezgin hocanın dil öğrenme konusundaki azmi ve başarısı şaşılacak derecededir. Bir iki dil değil 27 dil öğrenmiştir. Arapça başta olmak üzere Fransızca, Latince, İbranice, Süryanice dillerini öğrenmiştir. Hocasının kendisine “ her yıl bir dil ” öğreneceksin dediğini belirtmektedir.

Arapçayı öğrenirken 6 ay boyunca eve kapandığını ve 30 ciltlik Tâberi Tefsirini tek başına Türkçe tefsirlerden yararlanarak okuyup bitirdiğini belirtmektedir. Başlangıçta hiç anlamadığı tefsiri 6 ayın sonunda gazete gibi okuduğunu ve anladığını belirtmektedir. Bu anısını anlatırken “ günde 17 saatlik bir tempo ile çalışırsanız bunu sizde başarabilirsiniz. Bundan eminim. ” demektedir. 6 aylık zaman bitince hocasına gittiğini onunda kendisini test etmek için önüne Gazali'nin İhya'sını koyduğunu onu sorunsuz okuduğunu ve hocasının bundan çok memnun olduğunu ifade etmektedir. Hocasının 32 dil, Nicel adında bir İspanyol da 54 dil bildiğini belirten Sezgin hoca onların linguist olduğu, dili dil olarak öğrendiğini ama kendisinin bilimler tarihi için öğrendiğini belirtmektedir. Çalıştığı yabancı dillerde eserlerin aslından okumak istediğini de belirtmektedir. Türklerin dil konusunda tembelliğin tembelliğini yaptıklarını, dilin masa başında öğrenildiğini bilmediklerini belirtmektedir. İlla o memlekete gitmek gerekmediğini, orada dil öğrenilse de yazma konusunda zorluk yaşanıldığını belirtmektedir. Bir dil öğrenmeyle yetinilmemesini isteyen Sezgin hoca, Almanya da liselerde üç dil öğretildiğini belirtmektedir. Özellikle profesörlerin İngilizce bilememelerini acı bir gerçek olarak nitelemektedir. Dili öğrenememe sebebimizin de grameri bilmememize bağlamaktadır. Kendisinin dil öğrenme konusunda bu kadar başarılı olmasını da babasının kendisine sarf-ı Türkî öğretmesine bağlamaktadır.

Coğrafya bilimi ile uğraşırken Rusça yazılan bir kitabı okumak için o dili öğrenmesi gerektiğinde neler yaptığını şöyle anlatmaktadır: “1977 senesiydi Rusya'ya gittiğim zaman. Falan tarihte geleceksin dediler, 2 ay evvel. Ben iki ay evvel her şeyi bıraktım her şeyi, hatta eve giderken bile Rusça öğrenmeye başladım, trenle giderken o zaman araba falan yoktu, pek de kullanmıyordum. Trene 20-25 dakikalık mesafede yürürdüm, komşular gelirdi, benimle konuşmak isterlerdi, ben hayır konuşmam falan derdim. Yolda, trende hep Rusça çalışıyordum. İki ayda. Biraz kendimi methedeyim, havaalanına gittiğimde tüm problemlerimi Rusça anlatabiliyordum. Orada iki ay kaldım. Niye Rusça öğrenmem gerekiyordu? Kraskovski diye bir âlim var, böyle bir kitap yazmış beşeri coğrafyaya dair, insan coğrafyasına dair, onu okumam lazımdı.”

Bu örnekler bizlere dil öğreniminin bilim insanı için olmazsa olmaz olduğunu göstermektedir. O zaman ilmi aracısız alabilecek ve o dilde yazılan kaynaklardan bolca istifade edebilecektir. Millet olarak azimle, sabırla çalışarak bu konudaki tembelliğimizi mutlaka yenmemiz gereklidir. Bunun olabileceğini gösteren en güzel örneğimizde kuşkusuz Sezgin' dir. Genç bilim insanı ise çalışmasının birinci adımının dil öğrenmek olduğunu bilmeli ve gayretlerini o yolda sarf etmelidir.

PROF. DR. FUAT SEZGİN'İN DÜŞÜNCE DÜNYASINDA BİLİM İNSANININ ÖZELLİKLERİ

KİTAP OKUMAYI İBADET GİBİ GÖRMELİDİR.

Sezgin bizlere binlerce kıymetli eser bırakmıştır. Bu eserlerin meydana gelmesinde ise yüz binler kaynak etkili olmuştur. 60 ülkede 400 bin eser bulup değerlendirmiş bunun sonucunda ortaya eserleri çıkmıştır. Bu okumalar öyle sıradan alelade olmadan tam manasıyla vakıf olma gayreti ile gerçekleşmiştir. Kendisi de bu gayretini: “Bir kitabı elime geçiyor, bir iki defa okuyunca bu anlaşılmaz deyip bir kenara atmıyorum. Gerekirse onu 20 defa okuyorum. Yazarına hürmeten bunu anlayıncaya kadar devam ettiriyorum” sözleriyle belirtmiştir.

Türklerin çok az okuduğunu belirten Sezgin hoca bu konudaki üzüntüsünü: “Uçakta kimin Türk kimin Alman olduğu kolaylıkla anlaşılıyor. Elinde kitap olmayan Türk; olan Alman. Ben THY'yle Almanya'ya gittiğimde kitap okuyan hemen hemen tek benim. Böyle şey olur mu hiç?” sözleriyle şaşkınlığını belirtmektedir.

Bu konuda nasıl okumamız gerektiğini ve okumanın önemini yine kendisinden bir hatıra ile öğretilim. Mehmet adında bir talebesi “Bir gün enstitüye geç vakit gelmiştim. Hocamız ve iki araştırmacı vardı. Hocam karanlık bir odada kitaba dalmış okuyordu. Kapıya tıklattım. Hiç ses vermemişti. Seslendim yine tepki alamadım. Bir adım attım masasına doğru yine seslendim. Hocam kitabı iki avuçları arasına almış, gözlerini satırlar arasında harfleri seçer gibi hızlıca gezdiriyordu. Haddimi aşarak biraz daha sesli seslendim. Tepki yoktu. Korkmaya başladım. En son yanına yaklaştım hafifçe omzuna dokundum. Bir an irkildi ve “Mehmet” dedi. Çok mahcup olmuşum. “Ne zamandan beri buradasın?” dedi sessizce. “Hocam 2-3 dakikadır. Kusura bakmayın bir an endişelendim” dedim. “Sen hiç kitap okudun mu?” diye sordu. “Okudum hocam” dedim. Tam okuduğum kitapların birkaçını sayacaktım ki “Sen kitap okumadın hayatında Mehmet. Kitap okumak ibadet gibidir. Allah'ın rızasını kazanmak, ilim yapmak için okuduğun zaman okumuş olursun kitabı. Tıpkı namaza durduğun gibi kendini etrafında olan bitenden arındırır, kitabın ruhuna verirsin. Ve tıpkı namaz kılan insana seslenmediğin gibi kitap okuyana da seslenemezsin. Bir kenara geçer onun ibadeti bitene kadar beklersin” dedi. Utancımдан ne yapacağımı şaşırdım. Hafif tebessüm etti. Ayağa kalktı. Ensemi şefkatle kavradı. “Nasihat ediyorum. Üzülüyorsun değil mi?” dedi. “Size kitap okumayı unutturdular. İnşallah sizin nesliniz yine kitap okuyan nesil olacak Mehmet. Millet'in ve İslâm âleminin akıbeti buna bağlı” dedi. Burada okumanın önemi öylesine güzel anlatılmış ve vurgulanmıştır ki üzerine bir şey söylemeye hacet kalmamıştır. Bilim insanından beklenen bu okuma şekli çok büyük başarıları da beraberinde getirecektir. Anlayana kadar okumak ve bunu Allah'a ibadet gibi görmek, okuma sonucunda ortaya çıkacak olan bilginin kalitesini göstermektedir. Bilim insanına düşende bu hususlar doğrultusunda okuma gayreti içinde olmasıdır.

PROF. DR. FUAT SEZGİN'İN DÜŞÜNCE DÜNYASINDA BİLİM İNSANININ ÖZELLİKLERİ

ÇALIŞMA AZMİ VE SORUMLULUK HİSSİ BENLİK HALİNE GELMELİDİR.

Azim ve sorumluluk nasıl benlik haline geldiğini anlamak için Sezgin hocanın hayatına bir defa da olsa bakmak yetecek de artacaktır. Hiçbir an geriye adım atmadan zihin dünyasında hayalini kurduğu hedefe doğru yürümüştür. Önüne çıkan hiçbir engele takılmamış, kendi gücü nispetinde çalışmış neticeyi Allah'a bırakmıştır. Ritter hocayı tanıyınca onun öğrencisi olmak için çok ısrarcı olmuş hatta dekanla konuşmaya gitmiş ve sonunda hedefine ulaşmıştır. Ritter'e öğrenci olmanın zor olduğunu belirten Sezgin hoca, çok çalıştığını ve hocasının her sözünü yerine getirme gayreti içinde olduğunu belirtmiştir. Almanya da misafir profesör olarak çalıştığı zamanlarda eşiyile üniversiteye giderken yolda bir inşaat halinde cami görür ve eşine "İlerde tam olarak ne olacağımı bilemiyorum bir durum olursa yarı gün burada çalışır yarı gün ve akşamında da kitabımı yazarım" diyor. Bunun üzerine eşi de "gözümde daha da büyüdün" diyor. Böyle bir azim geriye kıymeti biçilemez bir miras bırakmıştır.

İslâm bilimler tarihi eserini yazmak için 60 küsur yıl çaba göstermesi, bununla yetinmeyip ulaştığı eserlerden kütüphane oluşturması, ulaştığı bilgiler doğrultusunda iki müze kurması, kitapları anlaşılmalı diye konferanslar vermesi bizlere azminin ve kararlılığını çok net şekilde göstermektedir. Sadece coğrafya konusunda 28 yıl çalışmış ve bu süreci hakkında şöyle demektedir: "...böylelikle coğrafyaya girdim. Bir bakıma cennete girdim, bir bakıma da hapishaneye girdim. Cennete girdim demekle bugünkü saadetimden bahsediyorum. Fakat hapishaneye girdiğim zaman artık içinden çıkamıyordum. 332 cildi okuyacaktım, Arapça yazılanları okuyacaktım, bunların hepsinin mikrofilmleri var bizim enstitümüzde. Coğrafya beni 28 yıl meşgul etti, tam 28 yıl. Fakat bugün düşünüyorum saadetimi." Bu azminin yanında çok büyük sorumluluk şuuru olan Sezgin bütün zamanını bilime vermiştir.

Bir konuşmasında "bütün hücreleriyim dinlenmeye ihtiyacı olduğunu hissediyorum ama İslâm dünyasının hale hazır durumu benim dinlenmeme engel oluyor. Ben kabirde dinleneceğim." demekte ve şöyle devam etmektedir: "Almanya başbakanı Orta doğuya her ziyaretinde beni de yanına almak istiyor ama inanın her seferinde mazeret bulmaktan sıkıldım. Çünkü o bir diplomat ona bir suikast olurda vefat ederim ve çalışmalarım yarım kalır diye korkuyorum." Bu sözlerin sahibine hayran olmamak mümkün değildir.

Bilim insanına nasıl hareket etmesi gerektiğini Sezgin yaşayarak bir kez daha göstermektedir. Bilim insanının önemli bir şiarı da azim, sebat ve sorumluluk olmalıdır. Gelecek kuşaklara kıymetli bir miras bırakma derdi ve tasasıyla adımlar atılmalıdır. Kendinden önce gelecek neslini, İslâm dünyasını düşünmesi gereklidir. Bu uğurda kendi hayatını bir basamak gibi görmeli ve geleceğe yükselme vesilesi için feda etmelidir. İlme hayatını vermenin sonucunda Sezgin gibi çok kıymetli eserler bırakması kaçınılmaz olacaktır.

PROF. DR. FUAT SEZGİN'İN DÜŞÜNCE DÜNYASINDA BİLİM İNSANININ ÖZELLİKLERİ

SONUÇ

Bilim insanının yürüdüğü yolda bulundurması gerekli hususları Prof. Dr. Fuat Sezgin'in düşünce dünyasında bulmaya çalıştık. Onun İslâm âlemi için çok kıymetli eserlerin ve projelerin sahibi olması sonrakiler için rol, model olma misyonunu ona vermiştir. Tüm dünyada takdir edilen şahsiyeti sonrakilere yürünecek yolu çizmiş. O yolda nasıl yürünmesi gerektiğini de yaşayarak göstermiştir. O yolda azimle, fedakârlıkla, sabırla, sorumluluk şuuruyla ve ilk gün ki heyecanla yürümek; hedefe ulaşmak için gerçek bir züht ortaya koymak, geçmiş zenginliğinin gücüyle hep ileriye emin adımlar atmak ve yorulmak kavramını lügatinde yer vermemek ilim yolcusunun şiarlarındanadır.

Sezgin düşünce dünyasındaki genç bilim insanı zamanını ince ince işlemeli, kitap okumasını ibadet görmeli, geçmişinin üstünden tozları silmeli, ilmi bir yitik gibi görerek onu buldurana, kim olursa olsun saygıda kusur etmemeli, kendini değil geleceğini düşlemeli ve tüm bunları rıza-i İlahi için yapmalıdır. Sosyal ilişkilerinde sorumluluklarını da yerine getirerek samimi, hoşgörülü olmalıdır. Aile hayatına önem vermeli ve onların desteğini alabilmelidir. Hayatta karşısına çıkan engelleri aşma gayretinde olmalıdır. Mağduriyetler arkasına saklanmadan tüm gücüyle ilim yolunda sebat etmelidir. Dil öğrenimini önemseyerek kapasitesine göre bunun sayısını artırmalıdır. Selefinin başarıları ile öz benliğinin kazanıp yaratıcılık maharetini tekrar ortaya koymalıdır. Avrupalı bilim insanlarının yaptığı etütlerden çıkarımlarda bulunmalıdır.

Yine genç bilim insanı Prof. Dr. Fuat Sezgin ve mirasına sınımsız tutunmakla aslında geçmişinin gücünü elde ettiğini bilmelidir. Yakın geçmişimizde bizlere örnek olarak ve asırlar öncesindeki örnek şahsiyetlerle bizlere kendimizi hatırlatarak bu güçle ileriye yürümemizi hedeflemiştir. Bilim insanı da bu uğurda tüm gayretini göstermelidir. Bir konuda değil her konu da gayretli olunmalıdır. Sadece okumak veya dil öğrenmek değil hayatının her anında bilim için gerekliliklerini yerine getirerek bunları dengeli bir şekilde yürütmelidir. Ancak bunun neticesinde kaliteli çalışmalar ortaya çıkacaktır. Bunun örneğini Sezgin'in hayatında çok rahat görmekteyiz.

PROF. DR. FUAT SEZGİN'İN ÖNCÜLÜĞÜNDEKİ KURULUŞLAR.

Dünyanın en büyük bilim tarihçisi olan Prof. Dr. Fuat Sezgin, İslam bilim tarihi sahasında 65 yıllık çalışmasının ürünü olan 17 ciltlik Arap-İslam Bilim Tarihi adlı en kapsamlı eseri yazmıştır. Aynı zamanda önemli kurumların kuruluşuna öncülük etmiş büyük bir kurucudur.

1982 yılında Frankfurt Goethe Üniversitesi'ne bağlı Arap-İslam Bilimler Tarihi Enstitüsü'nü kurmuştur.

1983'te 800'den fazla objenin sergilendiği Arap-İslam Bilimler Tarihi Enstitüsü Müzesi'ni kurmuştur.

Hayatı boyunca dünyanın her yerinden kendi imkanlarıyla aldığı 45 bin ciltlik kitap, 10 bine yakın mikrofilm arşivi ile bilimler tarihi sahasında dünyada tek olma özelliğine sahip koleksiyon bir kütüphaneyi kurmuştur.

2008 yılında İstanbul İslam Bilim ve Teknoloji Tarihi Müzesi'ni kurmuştur.

2010 yılında Prof. Dr. Fuat Sezgin İslam Bilim Tarihi Araştırmaları Vakfı'nın kurulmasını sağlamıştır.

2013 yılında Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi bünyesinde faaliyet gösteren Bilim Tarihi bölümünün kurulmasını sağlamıştır.

2013 yılında FSMVÜ bünyesinde Prof. Dr. Fuat Sezgin İslam Bilim Tarihi Enstitüsü'nün kuruluşunu sağlamıştır.

2015 yılında Prof. Dr. Fuat Sezgin İslam Bilim Tarihi Araştırmaları Vakfı Yayınevi'nin kuruluşunu sağlamıştır.

PROF. DR. FUAT SEZGİN'İN ALDIĞI ÖDÜLLER

Kral Faysal Ödülü (1978)

Frankfurt am Main Goethe Plaketi (1980)

Almanya 1. Derece Federal Hizmet Madalyası (1982)

Almanya Üstün Hizmet Madalyası (2001)

İran İslami Bilimler Kitap Ödülü (2004)

Hessen Kültür Ödülü [1][2] (2009)

PROF. DR. FUAT SEZGİN'İN ÜYELİKLERİ

Arap Dili Akademisi (Kahire)

Arap Dili Akademisi (Şam)

Fas Kraliyet Akademisi (Rabat)

Arap Dili Akademisi (Bağdat)

TÜBA (Türkiye Bilimler Akademisi) Şeref Üyeliği

PROF. DR. FUAT SEZGİN'İN YAYINLARI

60 yılı aşkın bir süredir bilim tarihi çalışmalarını yürütmekte olan Prof Dr. Fuat Sezgin'in başyapıtı olan Geschichte des Arabischen Schrifttums (GAS) isimli 13 ciltlik eserinin işlediği konular şunlardır:

Cilt 1, Leiden 1967: Kur'an bilimleri, hadis, tarih, fıkıh, kelam ve tasavvuf. (yaklaşık 430/1038 yılına kadar)

Cilt 2, Leiden 1975: Edebiyat / Şiir (yaklaşık 430/1038 yılına kadar)

Cilt 3, Leiden 1970: Tıp, Farmakoloji, Zooloji, Veterinerlik (yaklaşık 430/1038 yılına kadar)

Cilt 4, Leiden 1971: Simya, Kimya, Botanik, Ziraat (yaklaşık 430/1038 yılına kadar)

Cilt 5, Leiden 1974: Matematik (yaklaşık 430/1038 yılına kadar)

Cilt 6, Leiden 1978: Astronomi (yaklaşık 430/1038 yılına kadar)

Cilt 7, Leiden 1979: Astroloji, Meteoroloji ve ilgili bilimler (yaklaşık 430/1038 yılına kadar)

Cilt 8, Leiden 1982: Leksikografi (yaklaşık 430/1038 yılına kadar)

Cilt 9, Leiden 1984: Gramer (yaklaşık 430/1038 yılına kadar)

Cilt 10, Frankfurt 2000: İslam'da matematiksel coğrafya ve haritacılık ve bu bilimlerin Avrupada devamı

Cilt 11, Frankfurt 2000: İslam'da matematiksel coğrafya ve haritacılık ve bu bilimlerin Avrupada devamı

Cilt 12, Frankfurt 2000: İslam'da matematiksel coğrafya ve haritacılık ve bu bilimlerin Avrupada devamı, haritalar,

1984 yılından beri yayınlanmakta olan Zeitschrift für Geschichte der arabisch-islamischen Wissenschaften isimli dergi,

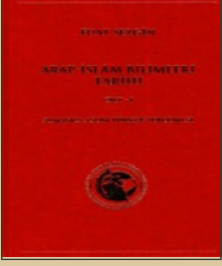
Fuat Sezgin'in İslam bilimler tarihinde eşsiz bir yere sahip olan bir diğer çalışması ise Coğrafya, Avrupalı seyyahların Seyahatnameleri, Matematik ve Astronomi, Tıp, Felsefe, Müzik, Nüvizmatik, Tarih yazımcılığı ve bilimler tasnifi ve diğer konularda yazılmış orijinal eserlerin tıpkıbasımlarını ve bu konuda araştırmalar yapmış olan batılı bilim adamlarının çalışmalarının yeniden basımlarını içeren seriler halinde 1300 cilt civarındaki yayınları,

Enstitü Müzesi'nin objelerinin tanıtımını ve İslam kültür çevresindeki bilimsel geliştirmeyi göstermek için hazırladığı Wissenschaft und Technik im Islam (İslam'da Bilim ve Teknik) adlı katalog çalışması.

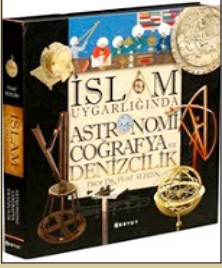
Arap-İslam
Bilimleri
Tarihi

Prof. Dr. Fuat Sezgin'in uzun yıllar süren araştırmalar sonucu hazırladığı 17 ciltlik başyapıtı "Geschichte des arabischen Schrifttums"un ilk cildinin çevirisi olan eser, Kur'an ilimleri, hadis, tarih, fıkıh, kelim ve tasavvuf (yaklaşık 430/1038 yılına kadar) konularını içermektedir.

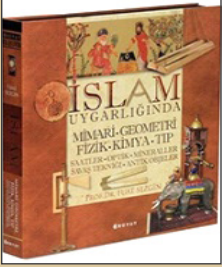
İslam'da
Bilim Tek-
nik-1-2-3-4-5

Prof. Dr. Fuat Sezgin'in bu değerli çalışması, dünya bilimler tarihinde İslam biliminin oynadığı rolü incelemektedir. Beş ciltten oluşan ve İstanbul İslam Bilim ve Teknoloji Tarihi Müzesi'nin kataloğu olarak yazılan eser, İslam bilginlerinin astronomi, tıp, geometri, coğrafya, optik, kimya ve denizcilik gibi alanlarda dünya bilim tarihine yaptığı katkıları zengin görsel malzemeyle gözler önüne seriyor.

İslam
Uygarlığında
Astronomi,
Coğrafya ve
Denizcilik.

Beş ciltlik "İslam'da Bilim ve Teknik" adlı eserden derlenen bu değerli çalışma, zengin görsel malzeme eşliğinde, Avrupalı haritaların Arap kökeni, İslam bilim tarihinde yer küreleri ve dünya haritaları ile modelleri, denizcilik aletleri, gemi modelleri ve pusulaları incelemektedir.

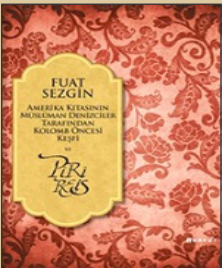
İslam Uygarlığında
Mimari,
Geometri,
Fizik,
Kimya, Tıp

Beş ciltlik "İslam'da Bilim ve Teknik" adlı eserden derlenen bu ikinci çalışmada anlatılan her obje, birebir renkli resimlerle incelenirken, objelerin ayrıntılı açıklamaları ile beraber ortaya çıkarıldıkları yerler ve tarihleri ile ilgili bilgileri de bulacaksınız.

Katip Çelebi'nin
Esas Kitabı
Cihannüma'sı
ve Coğrafya
Tarihindeki
Yeri

Astronomi ve coğrafya bilgilerinin yanı sıra sosyal bilimlere de geniş yer ayrılan Cihannüma'da kentlerin enlem ve boylamları, birbirlerine olan uzaklıkları, dönemin dünya ülkelerinde sanayi, halkların din, dil ve nüfus bilgileri aktarılır. Bu eşsiz eserin orijinal Osmanlıca el yazmasının tıpkıbasımı, Prof. Dr. Fuat Sezgin'in hem Cihannüma'yı, hem de Katip Çelebi ve coğrafya tarihindeki yerini değerlendirdiği İngilizce-Türkçe önsözyle sunuluyor.

Amerika Kıtasının
Müslüman
Denizciler
Tarafından
Kolomb Öncesi
Keşfi ve Piri
Reis

Prof. Dr. Fuat Sezgin'in daha önce İngilizce yayınlanmış olan çalışmasının Türkçe çevirisi olan bu eserde, yazarın kendi araştırma ve birikimleri ile Piri Reis çalışmaları mercek altına alınıyor. Akdeniz adalarının kartoğrafik tasvirinin yanı sıra, Piri Reis'in denizcilere yüzyıllar boyu kılavuzluk eden eseri Kitab-ı Bahriye'de yer alan haritaları ile bu haritaların kaynakları arasındaki ilişki de inceleniyor.

Tanınmayan
Büyük Çağ

Dünya bilim tarihinde İslam biliminin oynadığı rolü çeşitli örneklerle ele alan eser, Batı merkezli bilim anlayışına bir alternatif niteliği taşımakla birlikte, İslam dünyası için de bilim alanındaki büyük başarılarını hatırlatan bir kaynak oluşturmaktadır. Kitapta mimarlık, savaş tekniği, tıp, denizcilik, kimya, coğrafya, geometri, fizik ve astronomi gibi alanların İslam bilim tarihindeki 10 asırlık gelişimi ele alınmaktadır.

1984 Yılından
2011 Yılına Kadar
Arap-İslam
Bilimleri Tarihi
Enstitüsü Yayın-
larına Yazılan Av-
rupa Dillerindeki
Önsözler

Bu eser, Almanya'nın Frankfurt şehrindeki Goethe Üniversitesi bünyesinde bulunan ve Prof. Dr. Fuat Sezgin tarafından kurulan Arap-İslam Bilimler Tarihi Enstitüsü'nün "30. Kuruluş Yıldönümü Özel Yayını" olarak yayınlanan kitabın çevirisidir. Almanya'da 2011 yılında basılmış olan kitapta, ismi zikredilen enstitü tarafından yayınlanan eserlerin önsözleri bulunmaktadır.

Buhari'nin
Kaynakları

Prof. Dr. Fuat Sezgin'in bu kitabı, Buhari'nin Sahih'ini ciddi olarak incelemeyen verilen birçok yaygın ve yanlış kanaati düzeltmektedir. Bu yanlış kanaatlerden biri, Buhari'nin Sahih'ini oluştururken İslam ülkesinin muhtelif yerlerini bir bir dolaşarak hadis rivayetlerini şifahi olarak topladığıdır. Ancak bu eser, Buhari'nin faydalandığı muhtemel yazılı kaynakları ortaya koymaktadır. Bu eser, bir literatürün adım adım nasıl değerlendirilebileceğinin metodunu sergilemektedir.

İslam Bilim
Tarihi Üzerine
Konferanslar

Prof. Dr. Fuat Sezgin'in değişik yer ve tarihte verdiği 10 konferans metni ve belgeler bölümünden oluşmaktadır. Konferansların konu kapsamını, İslam Bilim Tarihi ve İslam kültür dünyasının modern bilime katkıları oluşturmaktadır. Fuat Sezgin, İslam bilim tarihini inceleyip, anlatırken, Müslümanların 800 yıllık bilim uygulamalarını, bilim geçmişlerini açıklamak, günümüz toplumlarını özelde ülkemiz bilim çevresini, bu değerli mirastan daha çok faydalanmaya ve yeni bir bilim toplumu inşa etmeye davet etmektedir.

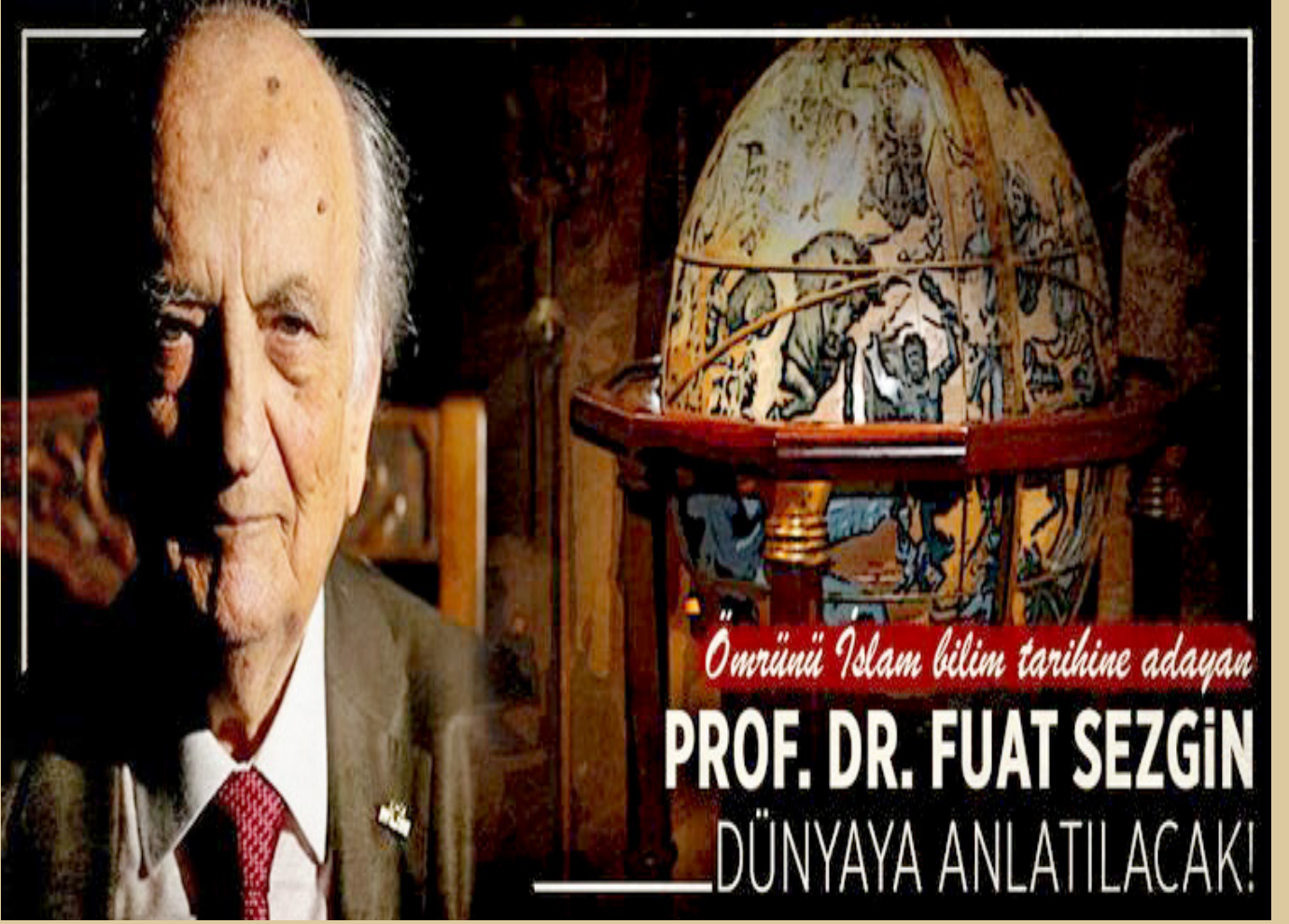

Bilim Tarihi
Sohbetleri

Prof. Dr. Fuat Sezgin bilimler tarihinin insanlığın ortak malı olduğunu ve bugünkü batı medeniyetinin islam medeniyetine çok şey borçlu olduğunu gözler önüne seren bu değerli bilim insanını Türk kamuoyuna tanıtmayı amaçlamaktadır.

KAYNAKÇA

- I. Ulusal Genç Akademisyenler Sempozyumu Seher Yalçın
- Amerikanın Keşfinde Müslümanlar/Söyleşi ve Konferanslar Kitabı, Kimer Yay., Kayseri 2016, 17.
- Prof. Dr. Fuat Sezgin/Erciyes Üniversitesi-Müslümanların Coğrafya Tarihine Katkısı.
- Sezgin, Fuat, "İslâm Kültür Dünyasının Bilimler Tarihindeki Yeri" İslâm Bilimler Tarihi Üzerine Konferanslar
- Sezgin, Fuat, Tanınmayan Büyük Çağ, Timaş Yay., İstanbul, 2010.
- Sezgin, Fuat, Bilim Tarihi Sohbetleri, Söyleşi: Sefer Turan, ed: Cüneyt Dalkıran, Timaş Yay., İstanbul, 2013.
- İslâm Bilim Tarihi Üzerine Konferanslar, Timaş Yay., İstanbul 2018.
- Turan, Sefer, Bilim Tarihi Sohbetleri, Timaş, İstanbul 2018.
- Ârslan, Taha Yasin, "İslâm Araştırmalarına Adanan Bir Asırlık Hayat: Fuat Sezgin (1924-2018)", İslâmî Araştırmalar Dergisi,

“İslâm medeniyeti kadar kitaba ve okumaya başka hiçbir medeniyetin değer vermediğini, ancak İslâm dünyasındaki bugünkü kitaba ve okumaya karşı mevcut olan soğukluğu bir türlü anlamıyorum”

Prof. Dr. Fuat SEZGİN